

Herunder følger min kommentar om især skattepolitik.
mvh. Claus Christensen, cand.merc. & HD

Argumenter for en høj personskat

Resumé

Skal man tro medierne, er der almindelig enighed om, at skatten på arbejde skal ned. Men argumentationen holder ikke. Det vil ikke give virksomhederne lavere omkostninger. En lavere generel skat på arbejde vil heller ikke have væsentlig betydning på arbejdsudbuddet – uanset om vi taler om flere ledige i arbejde, større indvandring, mindre udvandring eller en større arbejdsindsats for allerede beskæftigede. Lavere skat på arbejde vil betyde større forbrug – og det vil være langt bedre at anvende ressourcerne på offensive investeringer både i virksomheder og i den offentlige sektor.

"In many ways the Nordics have entered virtuous circles where various factors reinforce each other to make them among the most competitive economies in the world."

— Augusto Lopez-Claros

Chief Economist and Director, Global Competitiveness Programme, World Economic Forum

<http://www.weforum.org/site/homepublic.nsf/Content/The+Global+Competitiveness+Report+2005-2006%3A+Video+Interviews>

Lønomkostninger og personskat

Høj personskat hævdes ofte at forøge virksomhedernes lønomkostninger. Men en høj personskat betyder ikke højere bruttoløn. Lønnen afhænger af styrkeforholdet mellem arbejdsmarkedets parter. Skatten er et mellemværende mellem lønmodtageren og skattevæsenet og er derfor ikke en omkostning for virksomheden. Hvis lønomkostningen er 30.000 kr., vil den være 30.000 kr., uanset om skatteprocenten er 40 eller 60%.

Det er heller ikke en selvfølge, at lav skat virker dæmpende på lønkravene. Lønmodtagerne vil naturligvis forhandle sig frem til så høj en bruttoløn som muligt uanset skatteprocenten. Der var vist ikke eksempler på fagforeninger, der foreslog lønnedgang på grund af den seneste skattenedsættelse.

Arbejdskraft til rådighed (udbud) og personskat

Et af de mest fremførte argumenter for en skattenedsættelse er, at en lav personskat skaber et større arbejdsudbud.

Arbejdsudbud kan f.eks. gå på de ansattes lyst til at yde mere. Men meget andet end løn motiverer medarbejderne til at yde en ekstra indsats. Lønnen vænner man sig til. Den tænker man ikke på i dagligdagen. Det er snarere direkte motivationsfaktorer i forbindelse med selve arbejdet, der får medarbejderne til at yde en ekstra indsats. Det gælder ikke mindst for nøglemedarbejdere, videnarbejdere m.v..., som i forvejen har fået opfyldt de grundlæggende materielle behov.

De, der er i arbejde, arbejder for øvrigt i forvejen rigeligt. Hvis medarbejderne skal arbejde mere, vil det blot føre til yderligere stress, som øger sygefraværet, belaster sundhedsbudgetterne, gør kvaliteten af arbejdet dårligere, giver færre impulser fra fritidslivet og reducerer graden af nytænkning. Man kan desuden forestille sig, at en lavere personskat betyder, at man får råd til at tage mere fri og dermed reduceres arbejdsudbuddet.

Arbejdsudbuddet kan også øges ved at begrænse udvandringen. Men etablerede personer er meget lidt mobile på tværs af landegrænser. Alt for få ledere tager f.eks. nogle arbejdsår i udlandet til en lavere personskat. Danskerne er bundet til familie, venner, kultur, sprog, bolig – selv klimaet har vi vænnet os til. Blandt de mest udvandringsevillige – enlige ingeniører i midten af tyverne – vil kun 5-6% prøve lykken i udlandet ifølge Velfærdskommissionen. En stor del af disse unge vender hjem igen efter nogle år, hvad kommissionen selv anfører. De vil så have en værdifuld international erfaring og et internationalt netværk med sig i bagagen.

Arbejdsudbuddet kan desuden øges ved at flere ledige kommer i arbejde. Den vigtigste grund til, at de ledige ikke kan få job er efter min mening, at deres ydelser – efter lang tid udenfor arbejdsmarkedet - ikke modsvarer det høje lønniveau. Det er lønniveauet og ikke skattniveauet, der er en barriere for adgang til arbejdsmarkedet. En høj skat kan finansiere introduktionsforløb til langvarigt ledige personer, hvor arbejdsgiveren får betalt forskellen på arbejdskraftens værdi og de høje lønninger. Når de ledige kommer i træning med et reelt job, vil de hurtigt blive lønnen værd. Ledige presses og lokkes i forvejen rigeligt, men har svært ved at få arbejde. De ledige skal stå til rådighed og bliver presset med administrativt bøvvl og ineffektive aktiveringsforløb. Langt de fleste vil få en væsentligt højere løn end understøttelsen, når de får et arbejde. De vil derfor gerne, men kan ikke få fodfæste på et arbejdsmarked, der bliver mere og mere krævende. Større incitamenter i form af skattelettelse får ikke væsentligt flere ledige i arbejde.

Endelig kan man forøge arbejdsudbuddet ved en øget indvandring. Der burde dog i dag ikke være noget skattemæssigt problem i at tiltrække eksperter fra udlandet. Når højtlojnnede eksperter udefra får arbejde her i landet, slipper de med at betale en meget lav skat på arbejde. Kun 25% de første år. Man kunne forbedre denne målrettede ordning og f.eks. nedsætte den krævede løn (ca. 60.000 kr. pr måned) for at komme med i ordningen – det vil være mere overkommelig at finansiere end en generel skatnedsættelse.

Herefter vil jeg pege på andre måder at anvende ressourcerne på end nedsættelse af skatten på arbejde

Investeringer frem for forbrug

Hvis der er et råderum for nedsættelse af skatter, bør man i stedet anvende det til flere offensive investeringer i både virksomheder og den offentlige sektor.

Investeringer i virksomheder

Ofte hører man fra erhvervsfolk, at skatten på arbejde skal ned. Men det er svært at se begrundelsen for det, hvis man ønsker vækst i virksomhederne. Hvis man ønsker investeringer i virksomhederne, skal man snarere nedsætte selskabsskatten, fordi det giver flere penge at investere for i virksomhederne. En mærkbar nedsættelse af selskabsskatten vil være overkommelig, fordi provenuet af selskabsskatten (ca. 40 mia. kr.) er en brøkdel af, hvad det offentlige får ind på personskatterne (ca. 375 mia. kr.) ifølge skatteministeriet, skm.dk (forventet 2006)

De danske virksomheder investerer ifølge en undersøgelse bragt i Jyllandsposten 14/11 for lidt i innovation og udvikling: ”[Lederne] ... giver primært deres egen manglende risikovillighed og internationalisering skylden for at bremse væksten”.

ATP, der som investor i mange store og små danske virksomheder har fingeren på pulsen, har været ude med et ønske om, at virksomhederne investerer mere.

Set ud fra en retfærdighedssynsvinkel kan man godt forstå, at erhvervslivets ledere finder det frustrerende at skulle aflevere en stor andel af lønnen i skat, men hvis man aflønner med aktier vil virksomheders ejere, ledelse og medarbejdere alligevel få en velfortjent belønning, når de skaber vækst i virksomheden.

Bradford DeLong fra University of California i Berkely og Lawrence Summers, som i dag er præsident for Harvard University, har påvist i en afhandling, at lande med højere investeringer i virksomhederne (udstyr m.v.) historisk har haft højere økonomisk vækst end andre lande. Se afhandlingen her: http://www.j-bradford-delong.net/pdf_files/QJE_Equipment.pdf Nedsættes selskabsskatten, vil man tiltrække virksomheder, der vil udnytte den lavere selskabsskat til at accelerere væksten. Mange nævner investering i robotteknologi som det, der kan undgå at industrien i for stort omfang flytter ud. Eksport er stadig meget knyttet til industriproduktion, hvorfor det er vigtigt at bevare en sådan på dansk grund.

En lavere personskat vil desuden forøge incitamentet til at tage penge ud af et ejerledet selskab i form af løn i stedet for at lade midlerne blive og arbejde i virksomheden. Det er der i praksis ret vide rammer for at gøre.

Virksomheder er - i modsætning til personer - meget mobile på tværs af landegrænser, hvad vi har set med de mange udflytninger til Fjernøsten. Virksomhedsskatten nedsættes andre steder i verden – for eksempel i de nye EU-lande. Det er derfor oplagt at beskatte virksomheder mindre hårdt end personer.

Boligbeskatning

Jo mere mobilt et skatteobjekt er, jo mindre skal det beskattes i en globaliseret verden. Det er derfor, Velfærdskommissionen foreslår højere beskatning af boliger, da man jo ikke så let kan flytte dem ud af landet. Prisstigninger på boliger betyder på længere sigt, at alt for mange midler bindes i uproduktive investeringer som privatboliger jo må siges at være, medmindre man driver en bed & breakfast. En højere skat på boliger kan dæmpe priserne, hvilket vil give flere penge til investeringer i mere produktive formål, f.eks. opsparing i aktier i stedet for i privatboligen. Desuden er det væsentligt for udnyttelsen af aktivet arbejdsstyrken, at den er mobil og det bliver den ikke, hvis den skal sætte en mindre formue i boliglotteriet, når jobbet ligger i en anden ende af landet.

Internationale erfaringer

Lande som USA, Frankrig og Tyskland har de senere år ikke haft gode erfaringer med personskattelettelse. USA har - bl.a. som følge af skattelettelse - store underskud på betalingsbalancen og har oparbejdet en ikke ubetydelig gæld, som truer med at skabe lav global vækst i flere år fremover, da gælden jo skal betales tilbage på et tidspunkt.

Frankrig har ligeledes underskud på betalingsbalancen og den øgede ulighed og besparelser på integration for at finansiere skattelettelse giver problemer.

I Tyskland gav personskattelettelse for nogle år siden ikke den økonomiske vækst, man havde regnet med. Man satte derefter i stedet selskabsskatten ned til gavn for virksomhederne og eksportvirksomhederne klarer sig ganske godt. I øvrigt går man i mod strømmen og sætter i 2007 moms og topskat op og anvender midlerne til offentlige investeringer, som kan sætte gang i økonomien og gøre landet mere konkurrencedygtigt. Foreløbig er disse planer modtaget positivt i form af f.eks. målinger af erhvervstilliden.

Der er gode erfaringer med et skattesystemer, der tilgodeser investeringer frem for forbrug. Irland har investeret målrettet i erhvervsrelevant videregående uddannelse og en meget lav selskabsskat (12,5%) har tiltrukket vækstorienterede, højteknologiske virksomheder. Irland er derfor gået fra at være et af Europas fattigste til at være et af de rigeste lande. Man har dog forsømt investering i sundhed og infrastruktur, måske for også at få råd til at nedsætte personskatterne på grund af pres fra vælgerne.

Investeringer med offentlig deltagelse

Vores nordiske lande har via et højt skattetryk styret ressourceanvendelsen fra privatforbrug til offentlige investeringer. Det er måske en væsentlig grund til, at vi klarer os så godt i den globale konkurrence og med økonomien generelt. World Economic Forum placerer Danmark fint, når det gælder konkurrenceevne – ikke mindst på grund af en velfungerende offentlig sektor.

Det må være indlysende, at der er ikke er mange langsigtede økonomiske perspektiver i at anvende ressourcerne på udekøkkener, luksusbiler og charterrejser, som jo hverken har en varig værdi eller genererer indtægter. Tværtimod giver overforbruget miljøproblemer.

Så hellere f.eks. investere i verdens førende forskningscenter i vedvarende energi. Det vil kunne tiltrække internationale forskere og spændende virksomheder, som kunne eksportere teknologi, der bliver mere og mere efterspurgt i takt med miljøproblemer og olieprisernes himmelflugt.

Investeringer kunne også være investeringer i naturværdier, tilgængelighed og udnyttelse heraf til aktiv turisme. Man kunne anlægge cykelløjper, hvor man uforstyrret kunne nyde naturen året rundt - det kunne give nogenlunde samme fantastiske oplevelse som en skiferie. Disse sanselige og sunde ferieformer kan blive efterspurgt af stressede mennesker verden over.

Investering i kulturværdier kunne sætte mere gang i oplevelsesøkonomien, som også kan give turistindtægter og eksport af kulturprodukter som film, tv, musik mv..

Der er i det hele taget mange muligheder for et visionært offentlig-privat samarbejde.

Konklusionen er altså, at det afgørende for Danmarks konkurrenceevne er, i hvor høj grad vi på alle niveauer kanalisere ressourcerne over i investeringer i fremtiden. Skattesystemets indretning kan have væsentlig betydning for, om dette sker.